

Ljubezen za nekatere še vedno ni znanstvena tema

53. SSJLK Včeraj se je začela izobraževalna prireditev, namenjena širjenju slovenščine v svet – 112 seminaristov iz 24 držav

Včeraj so v Mestnem muzeju Ljubljana slovesno odprli 53. Seminar slovenskega jezika, literature in kulture, eno najpomembnejših prireditev, ki je namenjena širjenju slovenskega jezika in kulture v svet. Pripravlja jo Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik, ki deluje okviru oddelka za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, tema strokovnega dela programa pa je *Ljubezen v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi*. Pogovarjali smo se s predsednico 53. seminarja prof. dr. Alojzijo Zupan Sosič in dr. Damjanom Huberjem, ki skrbi za organizacijo prireditve in vodi lektorsko ekipo.

VALENTINA PLAHUTA SIMČIČ

Koliko je letos udeležencev?

Kakšna je njihova starostna struktura in iz koliko držav prihajajo?

Damjan Huber: Na seminar je letos prijavljenih sto dvanajst udeležencev, od tega devetinosemdeset študentov in triindvajset zaposlenih, približno tretjina jih dela na univerzah in inštitutih v tujini. Prihajajo iz štiriindvajsetih držav, predvsem iz Evrope, imamo pa tudi udeležence iz Argentine in Kitajske. Že tradicionalno pride največ seminaristov iz zamejstva, Avstrije in Italije, veliko udeležencev pride tudi iz Poljske, kjer deluje največ lektoratov in študijev slovenščine; trenutno v različnih oblikah poučujejo slovenščino kar na petih poljskih univerzah, v Gdansk, Katovicah, Krakovu, Lodžu in Varšavi.

Seminar je specifična prireditev, saj ne gre le za klasično poučevanje jezika in organizacijo spremljevalnega kulturnega programa, ampak ponujamo udeležencem tudi strokovna predavanja in različne tečaje o slovenskem jeziku, literaturi in kulturi na izbrano temo. Kot tak je primeren predvsem za udeležence, ki se strokovno ukvarjajo s slovenščino, jo na primer študirajo, raziskujejo ali poučujejo na univerzah po svetu, se ukvarjajo s prevajanjem ali so zaposleni v zamejskih kulturno-prosvetnih ustanovah.

Za take profile ljudi je zainteresirana tudi slovenska država, saj so to potencialni promotorji vsega, kar je povezano s slovenstvom, zato je bil že prvi seminar leta 1965 organiziran z denarno podporo državnega sklada za pospeševanje kulturnih dejavnosti. Od takrat so večinski financer prireditve ministrstva, pristojna za visoko šolstvo, kulturo in raziskovanje. Zaradi finančnih težav slovenske države so v zadnjih letih s štipendijami priskočile na pomoč tudi nekatere druge ustanove in podjetja, zaradi česar lahko vzdržujemo razmeroma konstantno število udeležencev.

Kaj dobijo udeleženci od te prireditve?

Damjan Huber: Večina udeležencev že pred prihodom na seminar razmeroma dobro obvlada slovenski jezik, saj ga lahko študirajo na več kot petdesetih univerzah po svetu. Seminar je v tem smislu nagrada najboljšim študentom slovenščine z vsega sveta za celoletno ali večletno ukvarjanje s slovenskim jezikom in slovensko literaturo v okviru študija, da ga lahko na tej dvotedenski prireditvi še bolj poglobljeno spoznajo. Pogosto slišimo udeležence, da je slovenščina, ki jo poslušajo v predavalnicah, povsem drug svet kot slovenščina, ki jo slišijo na ulicah. Verjetno je najbolj dragocena prav ta izkušnja z 'realnim' jezikom, torej slovenščino, ki se dejansko uporablja v življenjskih situacijah. Prevajalci, zamejski kulturni in prosvetni delavci potrebujejo slovenščino pri svojem vsakdanjem delu v službi, tj. v šolah, uradih in društvih, profesorji in asistenti, ki na univerzah poučujejo in raziskujejo slovenistično-slavistične jezikoslovne, literarne in širše kulturološke teme, pa iščejo na seminarju nova znanja, strokovno literaturo. Ne nazadnje je seminarska prireditev tudi prostor, kjer se srečujejo ljudje, ki se lahko na drugem koncu sveta ukvarjajo z identičnimi ali podobnimi temami.

To je torej prireditev, na kateri se v konstruktivnem ozračju izmenjujejo strokovna mnenja in pogosto rojevajo nove ideje in nova strokovna sodelovanja. Ne nazadnje udeleženci vsako leto izpostavijo tudi bogat spremljevalni

program, od različnih gledaliških predstav in literarno-glasbenih večerov do obiskov galerij, muzejev in knjižnic ter strokovnih ekskurzij v različne dele Slovenije.

Kdo se udeležuje dveh sorodnih prireditev: Poletne šole slovenskega jezika in Mladinske poletne šole slovenskega jezika?

Damjan Huber: Za primerjavo lahko povem, da v istem terminu kot seminar na Centru za slovenščino kot drugi/tuji jezik vsako leto organiziramo še dve prireditvi: *Poletna šola slovenskega jezika*, ki se je letos udeležuje sto enajst udeležencev iz tridesetih držav, je namenjena ljudem, ki se želijo naučiti slovenščino predvsem zaradi svojih partnerjev, ki so Slovenci, dela, življenja v Sloveniji ipd. *Mladinska poletna šola slovenskega jezika*, na kateri se bo letos zbralo sto dvajset udeležencev iz osemnajstih držav, pa je namenjena mladostnikom od trinajstega do sedemnajstega leta, predvsem potomcem Slovencev v zamejstvu, izseljenstvu in zdomstvu.

Kako ste letos vsebinsko zastavili seminar?

Alojzija Zupan Sosič: Seminar je tradicionalna mednarodna prireditev. Da smo res ustaljeni in 'v najlepših letih', kaže naša letnica – 53. SSJLK, kar pomeni, da ima ta prireditev že triinpetdeset let. Da bi posredovali svoje znanje v mednarodni prostor na čim bolj pester in bogat način, predsednica ali predsednik seminarja vsako leto izbere novo temo. Lani sem si izbrala temo *Drugačnost*, saj se mi je zdelo, da ta v slovenistični znanosti še ni dovolj zasidrana, letos pa *Ljubezen*, ki je nekateri še vedno ne razumejo kot pomembno znanstveno temo. Najbolj absurdno se mi zdi, da se je znanost v preteklosti raje ukvarjala s sovražstvom, npr. vojne, spori, nasilje, ki mu je namenila privilegirano mesto raziskovanja, ljubezen pa obsodila na zgolj malo, tj. intimno temo, nevredu poglavljenih analiz.

Po čem je ljubezen v slovenski literaturi posebna?

Alojzija Zupan Sosič: Tema ljubezni bo v prihodnosti zagotovo eno izmed pomembnejših raziskovalnih področij,

saj sodobna znanost v zadnjih letih poskuša preseči klasični evropski dualizem, torej ločevanje na razum in čustva, ali še bolj enostavno, na glavo in srce. Strokovnjaki so namreč konec 20. stoletja potrdili, da sta razmišljanje in čutenje pravzaprav v istem 'paketu', kar je označeval tudi nov termin čustvena inteligenca. Niz sprememb v znanosti je odprl pot bolj sistematičnemu znanstvenemu raziskovanju ljubezni. Sodobna znanost namreč izhaja iz prepričanja, da je ljubezen pomembna vrednost pozitivnega čustvovanja in da ima veliko obrazov, kar je umetnost že od začetka izpovedovala na različne načine. Umetnost se namreč ni sramovala ljubezenske teme, znanost pa.

Lahko bi rekla, da je tema ljubezni prav za slovensko književnost nekaj posebnega, naj omenim samo slovenska klasika Francea Prešerna in Ivana Cankarja. V slovenski književnosti je France Prešeren prvi postavil ljubezen za vrhovno umetniško načelo, ko je združil več ljubezni – ljubezen do naroda, ženske in poezije – in jih že v *Ljubeznjenih sonetih* programskega takole načrtoval: *Preslabe peti boje vam sloveče, / pojo Kranjic lepoto moje strune / in tvojo čast, neusmiljena devica!*

Usodo pesniške zbirke *Erotika* Ivana Cankarja poznamo vsi – že v svoji prvi knjigi je Cankar upesnil cel spekter ljubezenskih čustev, posebej pa je vznemiril slovensko javnost s provokativnostjo, saj se mu je erotika zdela primerno področje upora tradicionalni morali in poetiki, kasneje pa je napisal tudi prvi 'pravi' slovenski ljubezenski roman. Pri pregledu sodobne slovenske književnosti smo lahko samo presenečeni, kakšno veljavo ima ljubezenska tema: danes je namreč postala prevladujoča.

Kakšne so priprave lektorjev na dva tedna intenzivnega dela s tujimi slušatelji?

Damjan Huber: Zaradi finančne krize smo leta 2012 morali ukiniti tako imenovani predteden, ki smo

ga med letoma 1990 in 2011 organizirali za udeležence s slabšim predznanjem slovenščine in v okviru katerega je potekal intenzivni tečaj jezika že teden dni pred uradnim začetkom prireditve. Od takrat na seminarju skoraj izključno lektorske skupine v okviru delovnih obveznosti vodijo izkušeni učitelji slovenščine na univerzah v tujini, ki so sicer zaposleni na **Filozofski fakulteti** v Ljubljani, država Slovenija pa jih pošilja na delo v tujino. Ker je to izkušena ekipa lektorjev, ki po končanem študijskem letu poučuje še na seminarju, po eni strani ne potrebujejo posebnih priprav, po drugi strani pa jim poučevanje v skupinah, ki prav gotovo niso tako homogene glede prvega jezika udeležencev kot v okolju, v katerem delujejo, predstavlja nove izzive in možnosti strokovnega izpopolnjevanja ter usvajanja in preizkušanja novih didaktičnih pristopov pri poučevanju slovenščine kot neprvega jezika. Mnogi med njimi so tudi avtorji učbenikov in drugih gradiv za poučevanje slovenščine kot drugega in tujega jezika, ki jih v okviru založniškega programa prav tako pripravljamo na Centru za slovenščino ter uporabljamo tudi na seminarju.

Glede na vsakoletni bogat spremljevalni program me zanima, kaj si seminaristi pri nas najbolj želijo videti oziroma kaj bi jim radi še ponudili, če bi imeli možnost?

Alojzija Zupan Sosič: Seminaristi so vedoželjni, zato jih poleg učenja zanima tudi naša kultura, ogledujejo si znamenitosti, raziskujejo našo prestolnico in druge kraje. Da bi lahko sledili njihovim željam in potrebam, vsako leto sproti in na koncu ankettiramo udeležence, hkrati jim prisluhnemo v pogovorih in druženjih: rezultat so visoka obiskovanost naše prireditve in odlične ocene. Iz odzivov izvemo, da bi radi spoznali čim več stvari, tudi slovenskih krajev, zato smo lani ponovno uvedli drugo, krajšo ekskurzijo, poleg celodnevne, za celodnevno pa bomo letos upoštevali njihovo standardno željo in jih

spet, kot že lani, peljali na slovensko morje, vmes si bomo ogledali še druge zaželene točke.

Če bi imeli možnost, bi spet uvedli nazaj staro stanje. Zaradi zmanjšanja sredstev smo namreč pred leti morali skrajšati tritedenski seminar v dvotedenski, kar pomeni, da lahko ponudimo manj znanja, umetnosti, kulture, znamenitosti ...

Kakšen je po vašem splošni pomen SSJLK za slovensko književnost?

Alojzija Zupan Sosič: Za našo stroko je SSJLK zelo pomemben, saj vsako leto posreduje izsledke slovenističnega raziskovanja vsem v tujini, ki jih slovenščina zanima ali se strokovno ukvarjajo s slovenskim jezikom, književnostjo in kulturo. Seminar je pomemben tudi širše, za celotno podobo naše države in njeno promocijo v svetu. Naši seminaristi namreč širijo vednost o slovenskem jeziku, literaturi in kulturi po svetu, to so sedanjci ali bodoči učitelji slovenščine, raziskovalci, prevajalci, umetniki, turistični delavci, gospodarstveniki ...

Seminaristi so tudi svojevrstni znanstveni turisti, ki prihodnje leto pripeljejo k nam svoje prijatelje, znance, družino, če jim je bilo bivanje v času seminarja pri nas všeč. Ker so predavanja zbrana v zborniku 53. SSJLK in objavljena na spletu, vsi spremljevalni dogodki pa arhivirani, si jih lahko preberejo tudi tisti, ki niso bili na seminarju, predvsem pa so pomembna kot učna gradiva za študente slovenistike v Sloveniji, ne samo v tujini.

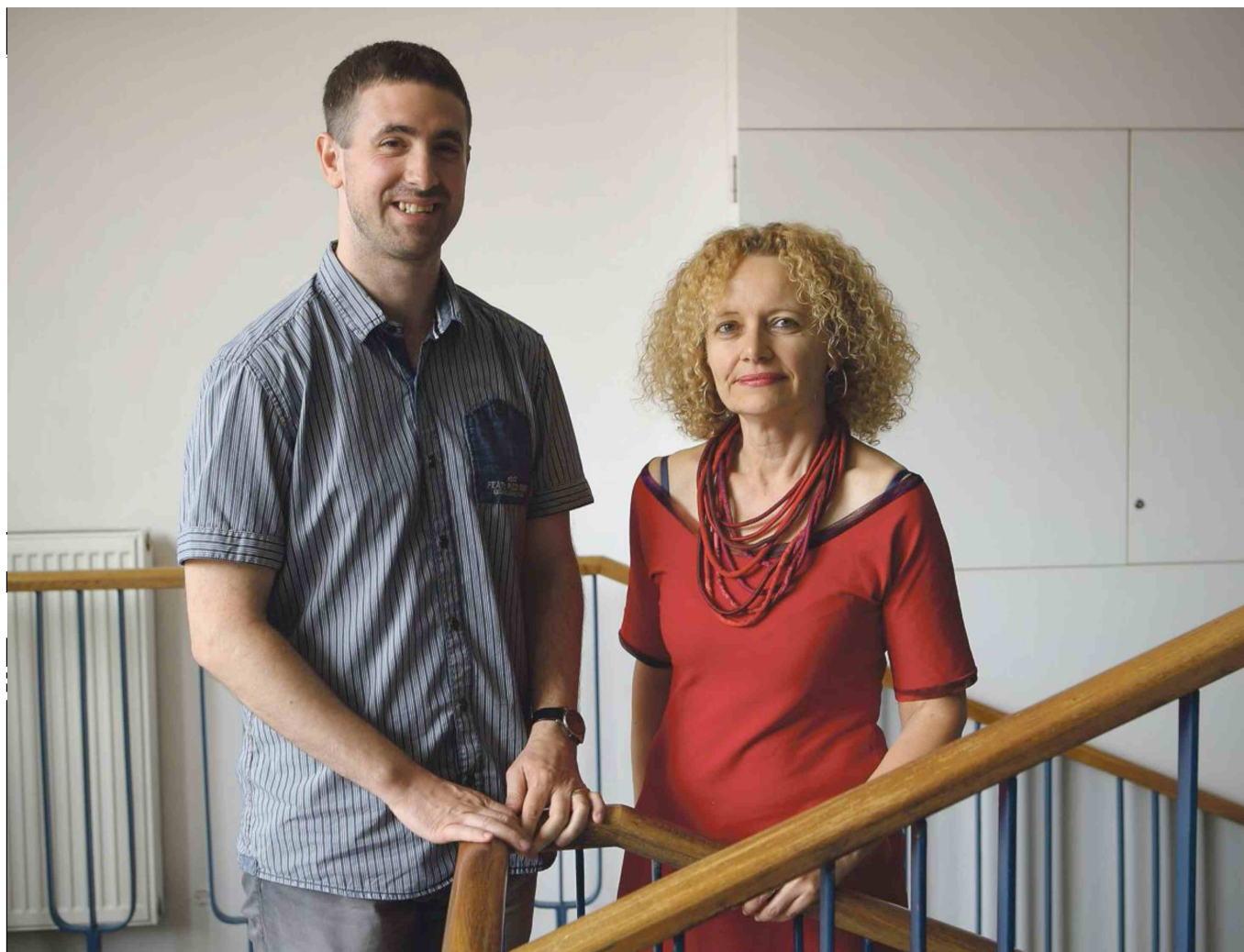
Če izpostavim samo pomen za slovensko književnost, o katerem me sprašujete, je moj odgovor: velik. Poleg **simpozija Obdobja** je SSJLK vsako leto priložnost za izpopolnjevanje spoznanj o slovenski književnosti in njeno reflektiranje z aktualnimi vprašanji ter možnost na novo raziskati stara področja ali z novimi metodami predstaviti še neodkrita bisere.

»Absurdno se mi zdi, da se je znanost v preteklosti raje ukvarjala s sovraštvom, npr. vojne, spori, nasilje, ki mu je namenila privilegirano mesto raziskovanja, ljubezen pa obsodila na zgolj malo, tj. intimno temo, nevredno poglobljenih analiz.«

ALOJZIJA ZUPAN SOSIČ

»Pogosto slišimo udeležence, da je slovenščina, ki jo poslušajo v predavalnicah, povsem drug svet kot slovenščina, ki jo slišijo na ulicah. Verjetno je najbolj dragocena prav ta izkušnja z 'realnim' jezikom, torej slovenščino, ki se dejansko uporablja v življenjskih situacijah.«

DAMJAN HUBER

Damjan Huber, vodja programa SSJLK, in Alojzija Zupan Sosič, predsednica S3. SSJLK FOTO JOŽE SUHADOLNIK